

Dossier
Crisi i valor del periodisme

LA CRISI, DES DE DALT

Els editors de premsa escrita –un dels sectors més tocats per la crisi– admeten entendre les queixes laborals, però asseguren que les rebaixes salarials a les redaccions han estat el darrer recurs. I afegeixen que si es consoliden les previsions de creixement potser ja s'haurà tocat fons i, per tant, les retallades podrien ser història.

TEXT MARTA ARBÓS

El *Libro Blanco de la prensa diaria* de 2014, que l'Asociación de Editores de Diarios Españoles (AEDE) va presentar a Madrid, el 2 de desembre de 2013, i que es publica des de fa tretze anys, aborda la situació de la premsa espanyola al llarg del darrer any. En aquest extens document de treball, s'analitza l'estat dels negocis, les audiències, l'evolució de la inversió publicitària, la qualitat i la credibilitat dels mitjans, les tendències respecte al cobrament pels continguts digitals, així com el perfil dels lectors de premsa. I la conclusió ve a ser que, tot i que la crisi ha estat molt forta (entre 2007 i 2012, la inversió publicitària s'ha reduït a quasi la meitat i 18.000 marques s'han deixat d'anunciar als mitjans de comunicació), el sector de la premsa pot començar a sortir del pou després de les significatives retallades realitzades durant el pedregós camí dels darrers anys.

Amb tot, enmig d'aquest magma de xifres, taules estadístiques i comparatives de despeses i ingressos, no apareix ni una sola esmena més o menys explícita, o com a mínim detallada, sobre les retallades salarials que han patit els periodistes, principal actiu dels diaris. Tan sols, dins el capítol dedicat a l'anàlisi econòmica, s'hi refereixen de manera genèrica en apuntar a la "reducció de les despeses operatives de

consums i amortitzacions i costos de personal, tot i que en aquest cas, la reducció és tan sols d'un 2% degut als importants costos de reestructuració, els estalvis dels quals es veuran reflectits l'any següent".

Així, les retallades salarials aplicades als professionals de la informació queden reduïdes a una quarantena de paraules tècniques i eufemismes, una manera de resumir una realitat que afecta bona part de redaccions catalanes i espanyoles. Una manca de visibilitat que no estranya si s'observen, també, les poques vegades que la paraula periodisme apareix al llibre blanc en qüestió.

Ara bé, si les empreses acumulen reduccions d'ingressos i retallades de tot tipus —no tan sols la premsa escrita, sinó també la ràdio i la televisió— per què els propietaris dels mitjans no en parlen obertament?

"LA SITUACIÓ LABORAL DELS PERIODISTES PREOCUPA RELATIVAMENT POC ALS EDITORS", ADMET UN ALT CÀRREC D'UN DIARI BARCELONÍ

"El *Llibre blanc*... —es defensa José Gabriel González Arias, director general d'AEDE— parla dels ingressos i de les estratègies de

negoci. Potser s'hauria pogut parlar més de les despeses de personal perquè són importants, però el que preteníem no era mostrar la situació dels recursos humans, sinó les variables que afecten els diaris i els respectius projectes de futur. L'objectiu, per tant, no és donar informació detallada de despeses i salaris".

ÚLTIM RECURS

González Arias —directiu amb més de vint-i-cinc anys d'experiència en gestió i direcció d'empreses que va ser conseller delegat de *La Voz de Galicia*, director general de *Diario de León* i subdirector general d'*El País*— reconeix que les despeses de personal han anat a la baixa als darrers deu anys, si bé remarca que el darrer lloc on s'ha fet retallades ha estat a la redacció. "Primer, van donar-se en la distribució, després, en els centres d'impressió i així

successivament, fins que ja no hi havia més d'on tallar i, amb dolor, van haver de fer-ho a la redacció. I és lògic que fos així, de la mateixa manera

que imagino que, si les coses tornen a anar bé, serà el primer lloc on els editors començaran a invertir perquè és el punt

Els responsables dels mitjans escrits justifiquen les retallades i auguren que potser ja es comença a veure la llum al final del túnel. Foto: Vicente Pruna

fort del negoci”. “Molts cops –afegeix– es veu a l’empresari com un avar que pren una sèrie de decisions injustes i no es vol veure que sovint no li queda cap més opció i que les retallades són una qüestió de supervivència”.

Molt més crítica és l’opinió d’un alt càrrec de la redacció d’un diari barceloní –que prefereix mantenir l’anonimat per així parlar lliurement– quan assegura que, per causa de la baixada d’ingressos publicitaris i de vendes, “les empreses han retallat els costos laborals, encara que mantenen el repartiment dels dividends al consell d’administració”. “La situació laboral dels periodistes –prosegueix– preocupa relativament poc als editors. Consideren que, abans, els seus treba-

lladors eren uns privilegiats i que, ara, la situació s’ha normalitzat”.

“Privilegiats? No crec”, respon González Arias. “Els editors són molt conscients que tots estem fastiguejats. La situació ha empitjorat, però per a tothom”, aclareix. El que sí que reconeix és que algunes despeses de temps pretèrits difícilment tornaran

ELS EDITORS RELATIVITZEN LA PRECARIETAT, QUE CENTREN SOBRETOT EN L'ÀMBIT DELS FREELANCE

a donar-se. I, com a exemple, recorda com durant el cas Prestige es va arribar a llogar un helicòpter per fer una fotografia del

petrolier accidentat davant de la Costa de la Mort. “Això ara ja no és possible, però quan les coses anaven bé no es miraven les despeses”, admet.

LA QUALITAT, SÍ PERÒ NO

La teoria i la lògica diuen que les retallades salarials afecten el producte resultant.

Però els directius i responsables de les redaccions creuen que, a l’hora de la veritat, la qualitat del producte periodístic no sempre se n’ha

ressentit. “Els periodistes segueixen treballant igual de bé perquè és una feina vocacional”, afirma González Arias. Aquesta

opinió és compartida per l'alt directiu barceloní: "La majoria de la gent manté la qualitat perquè els periodistes fan més esforç que no pas els que els paguen. Els diaris es mantenen per la professionalitat i ganes dels que hi treballen". I, en aquest sentit, també apunta Jordi Molet, director general d'*El Nou* –rotatiu on han fet re-

"QUASI TOTS ELS DIARIS ESTAN PAGANT PER SOBRE DEL CONVENI BASE"

José Gabriel González Arias, AEDE

baixes salarials a la redacció— quan afirma "la gent fa la feina de la mateixa manera. Els periodistes segueixen igual de compromesos. No per cobrar menys treballen menys o pitjor".

PRECARIETAT FREELANCE

A les redaccions, doncs, treballen igual i, a més, sense alçar la veu. "La gent no es queixa perquè veuen com està l'economia i que a fora fa molt fred. Assumeixen les retallades", admet el directiu barceloní. Això no vol dir que els responsables dels diaris no estiguin preocupats. "La majoria dels responsables amb càrrecs de les redaccions d'altres diaris de Catalunya amb els que he tractat es lamenten de la situació laboral dels seus periodistes", assegura aquesta font.

Ara bé, tot i les retallades, des dels despatxos dels gestors no acaben de veure que els professionals de la informació estiguin tan malament. "Hi ha gent que està en precari, però és difícil de generalitzar perquè també n'hi ha que treballen en bones condicions", afirma Molet. "En general, no crec que els periodistes estiguin mal pagats", conclou.

González Arias també relativitza les queixes. "Tothom pensa que està mal pagat i vol guanyar més, i no per això vol dir que hi hagi algú molt mal pagat. Algun cas hi haurà, però no és un problema general". Així, el secretari general de l'AEDE recorda

que la majoria dels rotatius tenen un conveni laboral propi. "Quasi tots els diaris estan pagant per sobre del conveni base", afirma.

Una altra cosa és quan el debat se centra en els freelance. "Els freelance sí que estan mal pagats. Són els més perjudicats dels

darrers anys, ja que han vist reduïda la feina o tenen problemes per cobrar", admet Molet. "No tinc la dada, encara que és lògic que es-

tiguin més en precari que els professionals de plantilla, és de sentit comú. Primer es retalla als de fora perquè és menys traumàtic", admet González Arias, que desconeix l'existència d'ofertes abusives en el sector. "No ens consten, però tampoc sé el que fa cada diari", afirma.

TREBALL MÉS DUR

Així, els periodistes cobren menys, no es queixen i fan la feina igual de bé. Però, resulta que, a més, amb la digitalització de la informació els toca treballar més. "Ara les condicions de treball són molt

ELS DIRECTIUS CREUEN QUE EL SECTOR HA TOCAT FONS I ALBIREN LA FI DE LES RETALLADES

més exigents. Quasi han d'estar vint-i-quatre hores atents a la informació. Ha augmentat l'exigència i cobrant menys. I els editors no són conscients de les actuals condicions laborals", critica l'alt càrrec del diari barceloní.

"Sí que en són conscients", replica González Arias. "Saben que estan fent un esforç excepcional i que quasi no tenen descans, tot i així, els editors també fan el mateix esforç perquè treuen unes versions digitals que perden diners i que s'estan pagant amb els ingressos del paper", afirma el director general d'AEDE.

I aquesta feina més intensiva i pitjor remunerada, no ha perdut valor? "Jo crec que no ha baixat el valor que li donem a la feina. Una altra cosa és la retribució", apunta Molet. Una opinió compartida per González Arias: "No s'ha devaluat, una altra cosa és que, econòmicament, no estiguin considerats com ho haurien d'estar". En canvi, des del despatx de la redacció, l'alt càrrec barceloní ho veu diferent. "El periodisme català i espanyol està poc valorat en comparació amb diaris com *The Guardian* i *Le Monde*. El cert és que aquest és un país molt precari, els periodistes sempre hem estat a la corda fluixa i no es valora el nostre paper, com sí passa en altres llocs", critica.

LLUM AL FINAL DEL TÚNEL

Després de tot això, es pot concloure que la realitat laboral a les redaccions no és per tirar coets, tot i que les previsions econòmiques poden fer pensar que el sector comenci a veure aviat la llum al final del túnel. "Els ingressos per publicitat han deixat de caure, fins i tot han crescut una mica. Veurem si, el 2015, es nota un cert creixement i ja no haurem de fer més retallades. Crec que ja hem tocat fons. El 2013, el sector de la premsa va perdre 127 milions d'euros, en canvi, el 2014, podríem acabar amb xifres positives, gràcies a la reducció de despeses", conclou José Gabriel González Arias.

"Nosaltres hem passat aquest any sense pèrdues —afegeix Jordi Molet— i, tot i haver perdut publicitat estem recuperant-nos i creixent per sobre del normal. Sóc optimista. El problema és saber si aquest creixement serà sostingut, perquè les informacions econòmiques parlen d'una nova recessió...". Ç